

Tuyển Truyện Hay Dành Cho Thiếu Nhi

Linh Hiền

Mùa Cổ linh

NHA XUẤT BẢN TRẺ

Linh Hiền

Mùa Cá Linh

vietmessenger.com

Phần I

Nó tên gì thì chỉ có má nó biết, còn người ta gọi nó là "thằng Ba Chóp", vì đầu nó để ba vá, từ hồi đó đến giờ.

Chiều đang xuống chậm chậm trên mặt nước mênh mông đỏ đục. Ánh nắng chói chang từ đám mây có hình thù quái dị, đen ngòm xiên thẳng xuống bãi cát ven bờ. Có nắng chiếu vào làm cho nước da thằng bé đen đỏ thêm, chiếc quần xà lỏn tụt xuống hông, đu bụm lấy phần chót bụng dưới, đung đưa hai ống rộng, thò ra đôi cẳng khăng khiu, đen cháy. Nó đang lom khom với mảnh lưới nhỏ bên mé nước, ý chừng đang giăng lưới như anh Hai và bà ngoại nó vẫn làm. Xéo sau lưng nó, một nóc chòi nhỏ đang bốc khói, chắc ngoại nó đang nấu cơm. Còn anh Hai hẳn đang bận rộn bên thùng cá cuối cùng nơi cuối bãi, chỗ có một dãy lu hũ của nhà nó để dành làm mắm. Gió chiều thổi mùi cá tanh lẫn mùi nắng khét quện lấy thằng bé đang loay hoay bên mép nước. Chẳng ai để ý đến nó cả, mà cũng chẳng phải lo, vì dù nó còn nhỏ xíu nhưng nó cũng hơn sáu tuổi rồi, ở tuổi ấy người ta không phải trông nó nữa, mà cũng chẳng sợ nó chết đuối, vì ngoại nó đã tập bơi cho nó lúc tập đi rồi. Trẻ con sinh ra ở vùng nước đều thế, ngoại nó nói như vậy. Đứa trẻ tự lớn, tự ăn, tự chơi cho người lớn làm lụng kiếm gạo bỏ bụng. Mà nó cũng không chơi gì lạ ngoài việc bắt chước những việc làm của người lớn: kéo lưới, vãi chài, giăng câu, mót lúa... Lớn hơn chút nữa, bằng anh nó là biết chèo xuồng đi làm mướn, làm mắm, sạ lúa, vãi phân... y như người lớn.

Ở vùng đất mà với hai mùa khô, mùa nước phải làm giỏi những việc bình thường ấy mới kiếm đủ gạo mà ăn. Bà ngoại nó kể rằng, xưa kia nơi đây toàn bưng trấp, sinh lầy, muối cũng nhiều, cá tôm cũng lắm, người ta chỉ phải làm một mùa cũng dư ăn... Còn bây giờ, để kiếm những thứ đó con người phải làm cật lực từ sáng đến chiều, mong cho đủ ăn là có phước lớn rồi... Hể rảnh là ngoại nó lại ca cẩm, kể lể chuyện xưa hoài. Khuôn mặt dần đeo xếp lớp cứ lắc lư suốt ngày như phiền giận điều gì. Chính vì thế nên dù mới sáu tuổi nó đã biết mình sinh ra và lớn lên dưới bàn tay già nua của ngoại.

Ngoại nó kể: Ngày trước vùng này đông vui, trù phú lắm, nhưng rồi khi không, giặc giã nổi lên, lâu lâu lại có trận giặc tràn qua đốt phá giết người ở biên giới bên này, người chạy không kịp, lớp bị giết, lớp thất tán chạy lung tung cả. Ba nó cũng là một người bị thất lạc gia đình trong những trận đó đã xin trú lại trong nhà bà ngoại. Thương cảnh lưu lạc, ngoại giữ ba nó lại nhà, biểu ở chờ tin tức. Dần dà ba nó quen với cuộc sống gia đình ngoại, giỏi giăng câu, đặt lợp, hiền lành, ít nói. Ngoại gả má nó cho ba để cầm chân một người đàn ông giỏi giang, tốt bụng trong nhà đang nương dựa tuổi già. Má nó sanh anh Hai, rồi chớm có bầu nó thì ba bỏ đi mất. Người ta bảo rằng ba nó tìm thấy gia đình nên bỏ đi. Má nó chờ đợi sanh ra nó cho cứng tháng rồi cũng bỏ con cho ngoại mà đi. Nó còn quá nhỏ nên chẳng biết má đi đâu, chỉ há cái mồm non nớt ra mà gào sủa. Ngoại nấu cơm, chắt nước cơm hòa đường cho uống. Lớn lên chút nữa thì ăn cháo nghiền, rồi cơm nghiền với cá. Được cái cá không thiếu như gạo, như đường. Tới mùa cá thì thằng nhỏ cứ mặc sức mà ăn cho tới khi "Tào Tháo rượt". Cứ thế nó lớn lên trong đôi tay run rẩy của ngoại hiệp sức với đôi tay yếu ớt của anh Hai hơn nó ba tuổi. Ngoại để cho nó ba chòm tóc và kêu bằng "thằng Ba Chóp". Nó chỉ hơi nhỏ con so với tuổi chứ mạnh cùi cùi suốt tháng suốt năm. Cơm cá cũng ăn mà cơm với muối cục cũng "quằm" đủ ba chén, ăn xong quẹt mỡ, múc một tô nước trong cái lu trước chòi, uống một bụng là rồi bữa cơm.

Chà, nó nghe đang đói, sao chưa thấy ngoại kêu về ăn cơm cà? Nó ngược mặt nhìn trời, ánh chiều đã tắt từ lâu, khí lạnh bắt đầu dâng mờ mờ trên mặt sóng. Nó ngóng về phía chòi, bóng ngoại lụm cụm đi về phía anh Hai đang làm cá. Nó phóng về:

- Ngoại à!...

Ngoại dừng bước, quay nhìn nó.

- Cơm chín chưa ngoại, con đói bụng.

Ngoại lại chậm rãi bước đi, miệng nói với lại:

- Cơm canh chín rồi, ngoại để trống. Con vô bới lấy ăn, ngoại đi làm tiếp anh Hai cho mau xong nhen con.

- Dạ.

Ngoại đi khuất, nó vô lục nồi cơm, canh cá nấu chua với bạc hà, khóm thơm ngát. Nhưng ngoại với anh Hai chưa ăn. Nó với tay lấy con dao yếm nhỏ, chạy ra chỗ anh Hai. Anh Hai Mạnh của nó vẫn đang móc hầu mớ cá linh - tiền công đày Ba Mập trả cho - để làm mắm. Ngoại đang xóc rửa cá dưới sông, nó chạy ào đến:

- Để em móc tiếp nghen anh Hai.

- Ủa.

- Bữa nay nhiều cá hén anh Hai.

- Ủa.

Nó ngồi phệt xuống đất, vớ một khúc cây đầy ruột cá, để một con cá linh lên, lấy mũi dao yếm nhấn vào hầu cá, một chút ruột cá xám xám lòi ra, nó lòi hết đám ruột rồi vớt con cá nhỏ vào rổ. Cái rổ lùm lùm toàn cá đã móc ruột. Anh Hai nó thì chẳng cần đòn cây kê để làm thớt, cứ thoăn thoắt cầm cá lên, dứt mũi dao móc ra mớ ruột, xong là vớt vào rổ ngay. Ngó anh Hai làm, nó thở ra, nó làm chưa lại ảnh. Được một hồi, chừng chán nó hỏi:

- Sao người ta phải bỏ ruột cá chi vậy, anh Hai?

- Cho nó bớt đắng mật, với lại bỏ cứt nó đi. Vậy chứ mày ăn cứt cá được không?

Nó lắc đầu. Chi, cá còn ăn không hết, ăn cứt cá làm chi. Nó dợm hỏi ngược lại coi anh Hai có ăn được không mà hỏi nó, thì nghe anh nó nói tiếp:

- Ráng mà làm đi, móc ruột không kịp nó sinh lên đó, lại phải đem làm nước mắm cá, mà lu nước mắm nhà mình lại hết rồi.

Nó ngược nhìn lũ lu sành của nhà. Có đến hơn chục chiếc, cái thì làm mắm cá còn cái thì chứa nước mắm. Nhưng nó biết làm mắm cá thì bán được tiền hơn nên phải ráng móc hầu cá nhiều hơn.

Trời đã sụp tối. Ngoại đem rửa mớ cá cuối cùng rồi đổ vào lu, rắc muối. Anh Hai hốt chỗ cá còn không móc hầu kịp đổ sang lu khác để

làm nước mắm. Lu này thì lại không cho muối ngay, để cá nó sinh lên đã. Anh Hai gọi:

- Mai chắc mình phải mua thêm lu, ngoại à. Mùa cá năm nay trúng, ráng mần có để dành nhen ngoại.

- Ờ, ngặt cái phải chờ ghe lu qua chớ ngoại rinh không nổi từ vừa về đâu con à.

- Ngoại để con đi cho.

- Con chờ không nổi đâu, lỡ rớt xuống sông biết làm sao mà mò.

Thu dọn xong, bà cháu về gian chòi bày cơm ra bộ vạc. Cơm vừa nguội ăn với canh cá chua, cá kho tiêu, cực ngon. Mỗi đứa chan canh lửa xong bốn năm chén rồi múc nước súc miệng, rửa mớ, xuống bến rửa chân tay lên, vẫn thấy ngoại rì mọ ngời nhai. Mấy nay ngoại có vẻ chậm dần, chớ lúc trước ngoại mạnh, nhanh nhẹn lắm. Nó nằm cạnh anh Hai trên bộ vạc làm giường, ngó ngoại nhai cơm bên ngọn đèn lù mù. Ngoại không ăn canh như mấy đứa cháu, ngoại ăn cơm với cá kho tiêu, ăn xong hết, ngoại mới uống nước canh nên lâu. Mùa lúa, đi mót tới tối sập mới về, có hôm không nấu được canh thì bọn nó chan cơm với nước lạnh, còn ngoại thì uống nước cơm chất thay canh. Không biết ngoại bao nhiêu tuổi mà tóc ngoại bạc trắng, gom thành một búi gọn phía sau. Mặt ngoại hằn sâu những vết nhăn coi có vẻ già lắm. Mắt ngoại cũng bạc màu, chậm chạp nhìn tới, nhìn lui chớ không đảo lia được như tụi nó... Ba Chóp nằm nghĩ lơ mơ về ngoại, thiếp dần đi trong tiếng va chạm lách cách ngoại nó thu dọn chén đĩa để đem xuống bến rửa. Đêm đã buông tấm màn đen đặc yên tĩnh xuống khắp nơi, chỉ còn le lói đó đây vài ánh đèn dầu cô độc, đủ sáng cho người ta làm nốt những công việc cuối ngày.

o o o

Sớm nay, Ba Chóp theo anh Hai Mạnh nó vào trong đồng để giăng lưới. Nước đã giựt nhiều hơn mấy bữa trước, cá đã bót nhưng vẫn còn nhiều người quăng chài, giăng câu đầy đồng. Hai anh em nó

vác theo hai tay lưới xuống nước. Anh Hai dẫn nó ra xa, tới lúc nước ngập ngang ngực nó thì anh bắt đầu cạm lưới. Anh nó bảo:

- Lẽ ra phải đi xa hơn, nhưng mày bé quá không ra xa được, thôi, mình cạm gần bờ một chút.

Nó lại bên cây cọc giữ lưới để anh Hai nó tìm đường rải lưới. Xa xa, người ta cũng giăng câu đầy, ở những chỗ nước sâu tới cổ người lớn, cá nhiều hơn. Lưới của nhà nó giăng kế lưới nhà chị em con Tám. Giăng xong lưới, anh em nó lên bờ, lủi vô chòi chị em con Tám ngồi giỡn. Sẵn có mớ rơm rải trong góc, Ba Chóp lết vô nằm ngó trời, đồng tai nghe anh Hai nó bị chị em con Tám chọc ghẹo. Trời xanh ngắt lửng đặng vài đám mây trôi như đám bông gòn lan lan. Chà, phải chi mình có cánh bay lên tới đám mây kia, ngó lại dưới đất lúc này thiệt đã. Nó lơ mơ rồi ngủ mất lúc nào không biết. Chẳng hiểu chừng bao lâu, anh Hai nó lay chân:

- Dậy, ra gỡ cá chớ. Giăng câu mà ngủ vậy cá chạy hết còn gì!

Nó lồm cồm bò ra, chị em con Tám đã xuống gỡ cá. Tiếng reo vui hơn hờ làm cho nó sốt ruột. Nó chạy ào tới mé nước, vượt qua anh Hai nó đang lạch cạch chiếc chậu đằng sau để đựng cá. Hai anh em nó gỡ cọc lưới, nâng lên. Chà, cá "dính" nhiều quá. Những mắt lưới sáng long lanh cá quẫy. Những con cá linh, cá sỡn, cả cá chót lao vun vút trong nước không thấy lưới. Chúng đâm sầm vào mắt lưới và kẹt không lách qua được. Hai anh em nó chỉ việc nâng lưới lên trên mặt nước gỡ cá ra khỏi lưới. Vì mắt lưới đồng cỡ nên cá dính lưới cũng đồng hạng. Những con cá được thả vào trong chiếc chậu rộng, cao thành vẫn còn muốn thoát thân. Chúng tung mình lên cao, vẩy lấp lánh trong nắng rồi lại rơi trở xuống lòng chậu nhâm lạnh. Anh Hai nó tiếc rẻ:

- Phải mình giăng lưới chỗ nước sâu hơn chắc cá dính đầy nhóc.

Nó nhìn chị em con Tám mặt mày hơn hờ. Chắc cá nhiều dữ! Chị em nó lớn hơn nên ra được chỗ sâu hơn mà! Dù sao nó thấy cá vậy cũng được rồi, vì lần đầu tiên đi giăng lưới, gỡ cá nên nó không biết bao nhiêu mới là nhiều. Gỡ xong, anh em nó lên bờ, chà vẩy, ướp muối để chiều về đổ vô lu. Dăm bữa, ngoại rang gạo làm thính trộn

chung vô cá, sau đó ít lâu lại trộn đường và đu đủ bào vào rồi đem bán. Mắm cá này mà gặp cơm nguội để nguyên trong nồi, xớt một miếng cá, một miếng cơm cục, nó có thể ăn no tới canh bụng mới thôi. Ăn xong "dứt" một tô nước mưa ngọt lừ là no tới chiều, tới khuya luôn.

Nước vẫn rút dần dần, còn khoảng tới bắp chân thì người ta bắt đầu cày bừa chuẩn bị sạ lúa. Hết mùa làm cá, ngoại và anh Hai đi sạ lúa mướn, từ sáng tới chiều mới về. Nó còn nhỏ, không ai mướn nên tối ngày đi chơi. Cơm ngoại nấu từ lúc còn tối đất, ngoại vắt một gói mang theo, còn một nồi ăn với cá kho tiêu hay mắm cá linh từ đầu mùa tuyền nó. Ăn rồi, nó buộc cánh cửa căn chòi, đóng vào xóm chơi. Bữa thì nó lê la ở sân Ủy ban, chỗ người ta xử kiện bu đông nghẹt. Nó và đám con nít cũng bu lại coi mà chẳng hiểu gì, một lúc bọn chúng rủ nhau chơi thả cao su, chơi trốn tìm. Bữa thì nó ngồi ghé cửa lớp mẫu giáo coi tụi nó ca, tụi nó chòng lộn nhau xong méc lên cô Tám, một cô giáo suốt ngày đọc sách. Chúng méc gì, cô cũng gật, ngật quá, chúng khóc ầm nhà, cô mới la, phạt cả hai bên chẳng cần lỗi phải gì ráo. Nhưng coi bọn đó không thú vị bằng coi lớp học chữ của thầy Tân. Có lớp tụi nó lớn hơn Ba Chóp một chút, nói bảy - tám tuổi là lớp một mà nó mới hơn sáu tuổi. Nó cũng muốn đi học, nhưng chắc phải nộp nhiều tiền, ngoại nó kiếm đâu ra. Thôi, coi ké vậy. Nó cũng học lồm bồm đánh vần được chữ A, chữ O, chớ còn đọc như bọn nó thì không chạy nổi chữ.

Rồi lớp học, nó ra bờ sông xem người ta ngả me chắt chà. Những cành me nước to, xum xòa cành lá, đầy gai được đốn xuống để kéo ra bờ sông. Người ta lựa chỗ vắng, thả các cành me xuống rồi đóng cọc, ngăn cho tàu ghe không qua nơi đó. Được ít lâu, không động nước nên cá rủ nhau tới trú, người ta đem thức ăn ra nhử, cá ăn quen kéo tới hoài. Vài ba tháng sau, chừng hiếm cá, và mùa nước lại sắp về, người ta giăng lưới chung quanh đám chà, đóng cọc giữ nó lúc nước lớn nhất rồi xúm nhau dỡ cành me để vớt lên bờ. Xem dỡ chà vui lắm. Nó có thể ngồi suốt ngày coi dỡ chà cho tới tối, tới lúc nhậu. Lúc đó, thế nào cũng có người ngó thấy nó, có khi thấy cho nó một con tôm nướng thiệt to, ngọt lịm nhưng đó không phải là điều nó trông đợi. Nó thích nhìn mực nước giựt dần tro bùn tro bãi,

lũ cá tôm bị ngăn trong lưới, nhảy lao xao tính vượt, mà vượt qua sao nổi tấm lưới cao quá đầu người lớn vài sải. Thế mà cũng có con cá quẫy thật mạnh để văng ra, lúc đó ai cũng tiếc. Vì đó chắc là những con cá to như cá tai tượng hàng ký lô hay những con cá mè vinh lớn gần ký và rất nhiều loại cá khác, mà nó không biết hết tên. Người ta giăng lưới, kéo lên lấy vớt xúc thả vào cần xé. Những bà buôn cá chực sẵn trên ghe, ghé vào đòi cân, kỳ kèo thêm bớt rồi cũng cân xong, lại khiêng đồ trở vào lòng một ghe lái chực sẵn. Chừng nào đầy ghe, hoặc giả hết tiền, ghe lái quay mũi, nổ máy xuôi dòng ra chợ tỉnh. Chiều xuống, theo lệ, chủ nhà chia cho mỗi người một con cá to nhất trong đám, biếu cho gia đình đem về ăn "lấy thảo". Lúc nào quanh đám dỡ chà cũng có cả đám người lớn, bé đứng coi. Lũ trẻ con như nó thì hàng chục đứa, chỉ có một cái quần xà lỏn lẻo trên xương hông, nhiều hơn thì có thêm chiếc áo cộc tay nhem nhuốc bùn phong phanh đôi vạt mắt nút, phô cái bụng tròn lúm dính đầy cát. Chúng xem dỡ chà, giả vờ xem gần rồi giật lấy những con tôm, con cá nằm phơi trên miệng cần xé. Người lớn quát đuổi đi, chúng lùi mắt để giấu những con cá, con tôm lấy được ở đâu đó, rồi lại len lén vào góc mở coi người lớn cãi lộn, chửi thề, kỳ kèo, giành giựt... Và lựa lúc không ai để ý, lén lấy nữa. Ba Chóp không muốn lấy như thế, dù nó biết cá, tôm lớn ngọt thịt lắm. Nó không lấy vì đã có lần nó chứng kiến một thằng bé trong xóm, đầu trọc lóc giựt một con cá mè vinh, bị tay chân chủ chà đánh cho văng máu miệng. Ba Chóp cũng chẳng có ai thân trong đám dỡ chà như lũ nhỏ lấp xấp trên bờ bên cạnh nó. Lũ chúng nó, có ba, có anh, chú Tám, cậu Tư, dựng Chín trong đám dỡ chà, miệng thì thét đuổi, chửi thề, nhưng thỉnh thoảng lại kêu: "Ê, lượm nè, cu Đen" và quăng lên một con tôm thiệt bự. Thằng cu Đen nào đó chạy sà lại, vồ con tôm đem về nhà mất biến. Ba Chóp coi để mà coi thôi. Cũng như lúc này đây, nó ngồi bó gối bên một gốc me lão sần sùi, coi người lớn đồn canh, tính giá rồi kéo chà ra bờ sông chuẩn bị chắt.

Ngoại sắm cho nó một chiếc quần dài mới, một chiếc quần xà lỏn và một áo cộc tay xanh da trời. Nó không thích mặc đồ dài và áo, chỉ mặc khi nào nó thấy lạnh thôi, còn thì nó cởi trần, nước da nhuộm nắng, nhuộm bùn, nhuộm nước, trở thành nâu đen như người Miên.

May mà tóc nó suôn, để ba vá chứ không xoắn tít lên như cọng mì thì người ta kêu nó bằng "Miên con" mất. Ngoại nói:

- Sắm đồ vậy là để Tết con mặc với người ta. Tết không có ai ở trần hết, còn ngày thường, bận thể nào cũng được đặt.

Nó hỏi:

- Vậy ngoại có đồ mới không?

- Ngoại còn tấm áo má mảy may hồi đó còn mới lắm.

- Còn anh Hai?

- Nó cũng có một bộ như con vậy.

Nghe Tết sắp đến, bọn trẻ con trong xóm có tiền mua pháo đã đốt đi đẹt từ mấy bữa nay. Ngoại nghỉ làm cỏ mướn, đi chợ sắm Tết. Trong xóm có nhà thịt heo quết chả, gói bánh tét, bánh ít, bánh phồng ỉ xèo. Nhà nó chẳng có gì cả. Bánh tét ngoại mua một cặp về cúng, bàn thờ có đĩa trái cây, bánh kẹo, trong bếp có nồi thịt heo kho rệu chung với hột vịt ăn bắt ngán. Cá lóc anh Hai tát đĩa phụ người ta chia còn rộng trong lu, lúc nào ăn thì bắt đập đầu đem nướng. Tết anh Hai và ngoại nghỉ làm mướn. Ngoại vô xóm chơi bài tứ sắc, anh Hai cũng đánh bài, hay là theo lũ bạn đi mãi ra thị trấn cho mỏi căng rồi về, đem cho Ba Chóp một nắm kẹo, ăn muốn ngát ngư vì ngán. Tết chẳng có gì khác Tết năm trước, chỉ có khác là mẹ nó về.

Mẹ Ba Chóp về hôm mừng hai. Chiều đó, nó nghe đói bụng vì mãi xem ti vi ké nhà ông Năm Máy Xay từ quá trưa. Nó chạy về nhà lục cơm. Nó thấy có một bà nào nằm trên bộ ván của ngoại quay mặt vào trong. Nghi ngại, nhưng đói bụng quá, nó vào bếp cạy nồi. Người đàn bà trở dậy, vấn tóc, nhìn sưng nó một hồi rồi hỏi:

- Phải con đó không, Ba Chóp?

Nó dè dặt:

- Dạ.

- Má nè con.

Người đàn bà bước vội xuống đất, sà lại bên nó. Nó né sang một bên, im lặng.

- Mà nè, ngoại với anh Hai con đâu rồi?

- Ở trống.

Nó hất đầu vô xóm.

- Con ăn cơm rồi đi kêu ngoại về, nói má con kiếm, nhen con.

- Dạ...

Nó e dè nhìn người vừa xưng "má", rồi chùi tay vô quần, đứng dậy ra lu múc nước uống. Ba Chóp đi chầm chậm vô xóm lòng suy nghĩ miên man.

Má, lâu lắm rồi nó không biết có má. Ngoại biểu má đi làm ăn xa, sẽ có lúc về với anh em nó, mà sao mãi tới giờ này mới thấy má về. Còn ba nó đâu, sao không về với má? Má, nghe lạ quá, hồi đó giờ anh em nó lớn lên trong đôi tay run rẩy già nua của ngoại, không có má, sao giờ này lại có má về?

Má nó coi có vẻ hiền. Tuy còn nhỏ nhưng nó cảm biết ai hiền, ai dữ. Dòm vào mắt họ, người nào hiền, trong lòng nó cảm mến, còn ai dữ, mắt găm mình như con chó nhà bà Hai Ốm, mà nó và bọn trẻ vẫn tìm cách ghẹo hoài. Con chó đó lắm lời y như bà chủ Ốm hay cho vay lãi của nó. Nó có thể sửa dai nhách hàng giờ, mà cũng có thể im khe rồi hần học ngó người được bà chủ tiếp. Bà đó chẳng được ai ưa, cũng như con chó của bà vậy.

Mãi nghĩ vẩn vơ, nó tới sòng bài xóm Năm Lá, ngoại nó đang ngồi chung với mấy bà già cầm bài trên tay. Nó lén tới bên ngoại, kê vào tai nói nhỏ:

- Ngoại, má về.

Ngoại quay lại dòm nó, bộ ngạc nhiên lắm:

- Bao giờ, ở đâu con?

- Ở nhà mình, kêu con đi kiếm ngoại.

Nó nói trống không, bởi kêu "má" nó ngượng miệng sao đó.

Ngoại lật đật đứng dậy:

- Xin kiểu chị em, tôi về nhà một chút lại liền.

Ngoại dắt nó ra đám đánh bi đầu xóm kêu anh Hai về.

Anh Hai chưa chịu về ngay, còn mãi đánh thắng thằng Cu Quậy để ăn đủ một ngàn của nó đã. Ngoại vẫn chờ, rồi kéo tay anh Hai đi. Ngoại trách: má con lâu lắm mới về, sao ngoại biểu con không về ngay? Anh Hai vùng vằng:

- Kệ bà.

- Không được vậy con, còn ai thương mấy con hơn má được nữa. Ngoại có chết thì má nuôi mấy con đi học chứ...

- Không, con hông thèm...

Nó im lặng nghe ngoại và anh Hai vằng qua vằng lại cho tới gần nhà.

Má nó la lên: "Má" rồi chạy lại ôm ngoại. Nó cũng không biết ngoại chạy lại hay má nó chạy nữa. Rồi má tíu tít, hỏi coi ngoại khỏe không, có đau ốm không, mùa rồi làm mắt có nhiều cá không, có nhận được thuốc má nó gởi về không...

Ngoại dường như quên anh em nó lo trả lời má. Hai đứa ngồi cạnh nhau trên bộ vạc, chân đung đưa, há mồm dõi theo câu chuyện của hai người đàn bà. Chừng sức nhớ, ngoại la:

- Chèng ơi, con ăn cơm chưa, má đi nấu cơm chiều luôn nghen?

- Con chưa đói má à.

- Nhưng phải nấu mấy đứa nhỏ ăn chứ chiều rồi.

- Vậy để con nấu luôn.

Má nó thọc chân xuống quơ dép rồi vội vã, xăng xái trong nhà, coi bộ vui vẻ lắm.

Cơm tối xong là vừa lên đèn. Má đem chén ra sông rửa, ngoại soạn mùng mền, trải chiếu sẵn. Anh em nó đã lăn qua lăn lại trên bộ vạc

của mình. Tết mới đó mà chỉ còn chiều nay nữa là hết. Ngày mai anh Hai nó phải đi làm cỏ mướn cho người ta rồi. Tết chỉ gồm ăn ngon hơn chút đỉnh, đánh bài bạc, mặc quần áo mới và nghỉ làm mướn hai ngày.

Ngủ một giấc, nó lơ mơ nghe có tiếng thì thầm. Nó tỉnh ngủ, lắng nghe trong bóng tối.

- Ông bà được lắm, người ta làm nghề thuốc nên sống nhân nghĩa, lại hiếm muộn nên con tin nó ở đó sẽ sướng hơn.

- Nhưng tao thương nó quá.

- Má kỳ ghê. Nó ở đây với má sẽ không biết chữ như con, má muốn đòi nó khổ sao chứ! Ở đó người ta cũng thương nó, cũng có máu mủ với nó chứ bộ. Nó sẽ được đi học. Còn má có thằng Hai giúp, thỉnh thoảng con sẽ về thăm má nữa.

- Ờ thôi thì tính sao đó tính.

- Má ơi, cũng chưa đi được ngay đâu, để qua mùa lúa rồi con sẽ về rước nó cũng chưa muộn.

- Ờ.

Nó lại ngủ mất. Trong giấc mơ nó thấy nó được đi học thầy Tân. Mà kỳ, nó mặc một bộ đồ diêm dúa như cháu ông Năm Máy Xay, đứa nào thấy cũng chạy hết. Sao kỳ vậy cà?...

o o o

Những tàn me chua đã lúc lỉu quả. Mùa hoa me đã tàn, những cánh hoa vàng nhạt lấm tấm bay tỏa một mùi thơm man mát không còn trong gió nữa. Trên cành giờ đây là những quả me cong cong, nhỏ nhỏ chi chít. Ven sông, đám me nước đã lành vết đốn, lại đâm tược mới. Những tược me non, mướt, lá xanh nõn mau chóng tươi tốt thành cành, thành nhánh cho mùa sau người ta lại chặt hạ. Nó đi trên con lộ nhỏ ven sông mát rượi hơi nước, hơi cát, nhìn hàng me thân quần đủ kiểu. Nắng chói từ phía dòng sông vào, lọc qua lá me non thành một thứ ánh sáng mát dịu, thanh thoảng bao lấy con đường. Nó thích đi trên con lộ nhỏ này hơn đi trên con đường lớn

cũng chạy song song cùng với sông, chỉ cách một đôi vườn. Hai bên con đường lớn đó cũng có me nước ken dày, nhưng một phía dựa lưng vào vườn, nhà quay ra lộ; một phía trông vào cánh đồng trải ra tít tắp. Nếu đi trên con lộ đó, có thể người thấy mùi lúa thơm thơm, nhưng lại luôn giật mình bởi tiếng còi xe, tiếng quát "dô, dô nè" của mấy ông xe lôi. Đó là lộ chính ra tỉnh, nên người ta đi đầy, ai cũng vội vã, đường bụi mù. Còn ở đây, lộ nhỏ ít ai đi nên nó có thể ngồi dưới gốc dừa, gốc me nhà ai đó thả sức ngắm sông hoặc bắn bi với vài đứa bạn mà không sợ bị xe đụng. Nó chỉ còn bữa nay đi chơi nữa thôi, mai phải theo ngoại với anh Hai đi mót lúa. Lúa chín rồi, người ta đang kêu công cắt. Lúc có việc thì cả ngoại cả anh Hai đi cắt lúa mướn. Không ai kêu thì đi mót. Mót lúa cũng vui lắm, nhất là với tụi nhóc như nó.

Sáng là phải dậy lúc mờ đất. Ngoại còn dậy sớm hơn để nấu và vắt cơm mang theo. Lúc mờ đất ngoại mới lay gọi anh em nó dậy, rửa mặt, ăn qua ba hột để còn đi cho kịp. Đồng ở xa lắm, đồng gần cắt ít bữa là xong. Đồng xa mình phải đi sớm. Vậy mà tới ruộng thợ gặt đã cắt xong tới nửa công, một công. Cắt mướn nên người ta làm sớm, làm lẹ để được nhiều. Công cắt chủ trả có khi được hai ba gia một ngày. Còn đi mót lúa nếu chịu khó, ngoại biểu cũng không đến nổi tệ. Mót một lúc thì nắng lên sương tan, chim cu gáy bắt đầu gù, ấy là lúc đẹp nhất trong ngày. Trời chưa nắng gắt, gió còn thổi nhẹ nhẹ trên đồng, mang mùi thơm lúa thơm rơm với tiếng cu gù nghe no ấm trong lòng. Lúa cắt đến đâu thu gom đến đó, rồi chất lên cộ trâu, kéo về nơi máy tuốt "ngự" giữa đồng trống. Tiếng máy dường như cũng nhỏ hơn trong bao la của cánh đồng. Lúa chất như một quả núi nhỏ vun cao màu vàng ươm. Những tháng này thiên nhiên hào phóng cho nắng từ sáng đến chiều. Người ta không phải lo mưa bất chợt, nên lúa tuốt xong cứ phơi khô, quạt sạch, đóng vào bao rồi đem ghe máy đến chở. Buổi trưa, nắng gắt đổ lửa xuống đồng. Thợ gặt nghỉ ăn cơm trốn nắng. Đám trẻ mót lúa như Ba Chóp đi tìm những vũng đìa còn nước, còn cá, be tát kiếm con cá, con tôm về làm nồi canh chua bạc hà. Có hôm ngoại chỉ cho nó cách bứt rau mác, rau ngổ, rau lài về luộc. Có bữa nó còn theo đám trẻ lớn đi đào, bẫy chuột đồng. Chiều sụp xuống rất nhanh, hể mặt trời sắp lặn

là ai nấy hối hả thu xếp ra về để kịp tới nhà lúc chạng vạng. Ngày mùa là những ngày vui nổi trời của trẻ con. Chúng được chơi giỡn đã đời trên cánh đồng mênh mông, trên rơm rạ vàng óng, được phơi nắng và khoái nhất là không ai rảnh để mà la mắng chúng. Ngoại nhìn nó cười tủm tỉm.

- Mặc sức mà giỡn, mà la hét đi con, mai mốt đi học đâu có rảnh mà chơi nữa...

Nó chẳng để ý đến điều đó. Đi học ở chỗ thầy Tân trong xóm còn vui ác, lại còn biết chữ nữa.

Bữa nay má lại về. Chiều muộn, nó lon ton chạy trước anh Hai và ngoại, tay xách xâu cá tát đĩa hồi trưa, nó tính chạy lẹ về làm cá, nướng con to nhất ăn chơi. Bỗng nó thấy trên nóc chòi nhà nó có khói. Ai vậy cà?

Nó dòm vào trong bếp, một người đàn bà mặc áo bà ba, tóc bới gọn đang cời than trong bếp. Nghe động, bà ta quay ra, bị bất ngờ nó dợm chạy thì nghe gọi:

- Con đó hả, vô má biểu nè con!

Nó tần ngần, nhưng nghe má kêu "biểu nè con" ngọt xớt, nó thấy mềm lòng. Hồi nhỏ tới giờ không có má chăm sóc thành quen, chớ thiệt lòng nó cũng muốn có má như mấy đứa trong xóm lắm. Má tắm, chải đầu, khâu may cho những bộ đồ thiệt đẹp... Ngoại già rồi, đồ anh em nó có rách chỉ mới khâu, chớ rách vải là để rách luôn... Nó vẫn thấy ngần ngại, nhưng dáng ngoại và anh Hai đã thoáng đằng xa, nó bước đại vô bếp. Mẹ nói hỏi:

- Bữa nay mót được nhiều hôn con. Cha, con trai má giỏi dữ ha, có tát vũng tát sinh gì phải hôn con?

- Dạ.

- Ủa, con lớn dữ rồi hen. Để kỳ này má thu xếp cho con đi học nghen.

- Dạ.

- Con có thích đi học hay thích ở nhà với ngoại nè?

Nó bẽn lễn cười. Học thích chứ, sáng đi học, chiều về đi mót lúa với ngoại. Có chữ đọc nhiều sách, biết nhiều chuyện như cô giáo mấy đứa mẫu giáo trong xóm, như trên tivi nhà ông Năm Máy Xay... Bỗng có bóng người che khuôn cửa, nó la lên:

- Ngoại.

- A, con Hai, mới về đó hả con?

- Dạ, má đi cắt lúa cho nhà ai vậy?

- Hà, mãi cánh nhà Tư Cường, cắt ba bữa chưa xong đó con.

- Đông người cắt không má?

- Đông, kể tới mười mấy người lận.

- Lúa năm nay trúng hả má?

- Ủa, lúa trúng mà họ vẫn than trời, kêu không đủ tiền trả công thợ.

- Nhà giàu bao giờ cũng kêu mà má.

- Ủa.

Tối hôm đó cơm nước xong, anh em nó đang ngồi đung đưa chân trên bộ vạc, má kêu nó lại gần bảo:

- Nè, má mua cho con với anh Hai mỗi đứa một bộ đồ mới, hai con mặc vô coi có vừa không, rồi một má đưa hai đứa xuống thăm nội.

- Nội ở đâu má?

- Nội ở đâu má?

- Nội ở ngoài thị trấn, ra ngoài chơi thăm nội rồi thằng Ba ở lại luôn nội cho đi học, còn thằng Hai, con phải về ở với ngoại.

Hơi bất ngờ, miệng nó há ra, nó lắp bắp:

- Con... con ở ngoài... một mình sao?

- Sao lại một mình? - Má nó cười - Ở với nội, nội cho đi học, con cũng lớn rồi còn gì, đi học cho biết chữ với người ta. Không có chữ khổ lắm con à.

- Vậy sao anh Hai không học?

- Nó còn phải làm nuôi ngoại, chớ đi hết để ngoại một mình sao đặng?

Ngơ ngác, nó không biết nói gì. Đi học thì cũng thích nhưng xa ngoại, xa anh Hai thì nó không muốn. Sao má lại không cho nó đi học thầy Tân cho được ở nhà săn sóc bà với anh Hai nhỉ? Nó muốn hỏi, mà sao thấy muốn khóc quá, kỳ ghê.

o o o

Má bỏ nó ở nhà ông bà nội được hai ngày. Má lại đi làm ăn xa. Lạ nhà, nhớ ngoại, nhớ anh Hai, chiều nào nó cũng ra gốc me nước sau hè khóc thầm. Nó tính không đi, nhưng ngoại với má nói nhiều quá, tới lúc nó hết biết tính sao thì má nó kéo đi tới đây. Qua một chặng tàu, hai chặng xe, giờ này thì biết ngoại ở đâu mà kiếm. Ơi ngoại ơi...

- Chóp à, vô nội biểu.

Nó giật mình quệt mắt, day đôi mi còn đỏ, quệt ngang quệt dọc cho hết nước mắt, cất tiếng "dạ" rồi chầm chậm rời gốc me lão vô nhà.

Ông nội ngồi xếp bằng trên bộ ngựa kế bàn nước, giơ tay ngoắc:

- Con lại đây nội biểu.

Nó se sẽ lại gần.

- Lại gần nội nè con, ngồi kế nội, nội hỏi nè. Bộ lúc nãy con khóc hả?

Nó nhè nhẹ lắc đầu.

- Chắc con còn lạ nhà, con buồn, chớ nội cũng thương con như ngoại con vậy. Con ở đây với nội cho vui cửa vui nhà, mai mốt vô năm học mới, nội lo cho con đi học, rồi con biết chữ, con đọc sách với người ta. Đàn ông con trai chớ nên khóc con à, đàn bà hèn yếu mới phải khóc, chớ đáng nam nhi mà yếu hèn người ta cười cho...

Nội xoa tay lên cái đầu trọc của nó. Về ở với nội, việc đầu tiên là nội dất nó hớt tóc, cắt sạch ba vá để sau này mọc đều tóc sẽ hớt cua. Nội biểu ở phố phải theo phố, "ở bầu thì tròn ở ống thì dài", để ba vá

chúng bạn cười cho. Nội lại sắm cho nó hai bộ đồ cụt để thay đổi với cả một đôi dép, mà nó chẳng đi. Nhưng nó chẳng vui chút nào, nó chỉ mong được về thăm ngoại và chóng được đi học. Nội cất tiếng:

- Bà à!

- Dạ.

Bà nội đơn đả đi ra. Bà trắng và mập, coi còn trẻ chứ không như ngoại nó đen đúa, già khăn. Ông nội biểu:

- Ngày mai bà đi chợ mua cuốn tập, cây viết về tập cho cháu nó viết, học chữ trước đi cho khỏi bỡ ngỡ.

- Ủa, viết chì bà đã mua rồi, mai bà sẽ kiếm cuốn tập tốt cho con.

Bà nội hay xưng "bà" với nó như thể tiếng "nội" không chưa đủ, còn phải "bà" nghe cho già hơn.

Học thì nó chịu lắm, học biết chữ, biết đọc sách, mà nhà nội lại có cả một tủ sách. Có sách vẽ hình chữ thiệt to, chữ tây chữ u gì đó, nội bảo là của cô Ngà. Cô Ngà đi học bác sĩ ở thành phố rồi, lâu lắm mới về. Nó thích lật coi hình các sách đó, ngộ ghê. Giá mà nó biết chữ, đọc coi người ta nói cái gì trong đó thì thiệt đã. Bởi vậy nó ham học, ham viết. Bà nội dạy tập viết, nó viết mỗi tay lại lật sách coi. Ở nhà nội ít việc, nó lại bé nên chẳng phải làm gì. Ngoài việc học ra nó cũng thấy buồn. Ở phố người ta không phải giăng câu mà vẫn có cá, có rau, có thịt, có gạo mà ăn. Mỗi sáng bà nội đi chợ xách một giỏ đồ ăn về nấu, chứ không phải như ở nhà ngoại: mẹ thì xin trong xóm, cá thì bắt trong lu hay tát vũng, bạc hà thì ngoại có trồng mấy cây sau hè, có đủ rau thơm, ớt, hành. Ngoại chỉ phải mua muối. Ghe muối đi ngang ngoại phải mua cả lu để dành, gạo thì mua vài lít trong xóm, củi nó đi lượm, đi bẻ, đi chặt ở bất cứ chỗ nào. Nhà nội thì mua, cái gì cũng có bán và có tiền là mua được hết. Không biết tiền đâu mà họ có nhiều thế nhỉ. Ông nội làm nghề bốc thuốc, hàng ngày có những người bị bệnh đến, ông xem mạch, hỏi han, khuyên nhủ người ta rồi bốc thuốc gói vào trong miếng giấy. Thuốc là những lá những cành, rễ cây phơi khô đựng vào các thùng, các bao la liệt, chồng lên nhau trên cái kệ ở góc nhà. Vài ba bữa lại có người đem

các bó cỏ, cây thuốc đến cho nội. Nội bấm khúc khúc cỡ lóng tay, biểu nó trải tấm đệm bàng ra sân, đem phơi khô rồi cắt. Trong nhà sực nức mùi thơm thơm của cây thuốc. Nội vừa bấm thuốc, vừa giảng giải cho nó biết tên từng cây, cách người ta dùng. Nội có một chồng sách thuốc, cuốn nào cuốn nấy dày, nặng, nó phải bưng bằng hai tay mới nổi. Mấy sách đó cũng cũ kỹ, già nua như nội. Hễ không bấm phơi cây thuốc, nội lại bắt nó bưng sách ra, nội đeo kiếng vô, ngồi trầm ngâm đọc, đầu gật gù. Nó thích ngắm nội ngồi đọc sách, lúc ấy trông nội giống mấy tiên ông, lão ông trong tuồng tích xưa người ta chiếu trên tivi vậy. Nội thường bắt nó ngồi trước mặt, cuốn tập để mở, cây viết chì cầm tay. Nó phải tô, phải viết hết trang này đến trang khác theo chữ mẫu của bà nội cho. Nó mong cho mau biết chữ để đọc. Nhưng các chữ trong sách nội ngộ quá, nó không tròn tròn mà lại có râu có ria, có khuyên có vạch... Nội biểu đó là chữ Hán, rồi từ từ học nó sẽ biết hết, lo gì.

Một bữa, bà nội đi chợ về, mang giỏ xách xuống bếp, bưng bả đi lên, tay cầm tờ giấy:

- Nè ông, ở trường người ta kêu nộp giấy khai sinh cho nó. Tôi đã đi mua tờ khai rồi, ông điền vô đây cho nó đi.

Ông nội đón tờ giấy, mang kiếng, cầm viết lên và đọc. Bỗng ông gọi:

- Chóp à!

- Dạ.

- Lại đây nội nói con nghe... Nè, hồi đó giờ má con sinh ra chưa làm miếng giấy này, gọi là giấy khai sinh. Nay con lớn rồi, đi học không kêu thằng Ba Chóp được, nó kỳ lắm. Vậy ông nội đặt cho con cái tên là... là Phước Thành nghe.

- Dạ.

- Phước là mong con sống có phước đức, Thành là mong con thành đạt. Ở đời mà ăn ở có phước đức thì dễ thành đạt lắm con à. Mà đã thành đạt thì phải giữ phước đức nó mới lâu bền. Ông bà xưa đã nói vậy. Nội ghi cho con là Nguyễn Phước Thành nghe.

- Dạ.

Nó ngơ ngẩn, hồi đó tới giờ ngoại nó vẫn gọi là "thằng Ba Chóp", có người kêu "ê, Ba Vá", ngoại không cho ngoại biểu chỉ có chó người ta mới kêu "chó vá", còn người kêu bằng "Ba Chóp" mới phải. Ông nội tủm tủm cười:

- Tên Ba Chóp nghe nó xấu lắm, lớn lên, con gái nó kêu "anh Chóp ơi" nghe kỳ hén con...

Nội cười ha hả, nó cũng tủm tủm cười theo.

Thế là nó đã được đi học. Bà nội dắt nó đi, đưa nó vào lớp với một lũ lau nhau cỡ nó, rồi quay ra nói chuyện với cô giáo. Nó không nghe rõ nội và cô giáo nói chuyện gì, chỉ thấy cô gật gật, mắt nhìn phía nó. Nó hơi thất vọng vì tưởng cũng được học một ông thầy giống thầy Tân. Cô giáo là của bọn con gái, chán lắm. Nó được xếp ngồi bàn thứ hai cùng với ba thằng khác. Việc học cũng không khó lắm vì nội đã dạy ở nhà rồi, nó đã biết đọc, biết cộng trừ, vả lại nó thích học nên chuyện học rất nhẹ nhàng.

Phần II

Mới về đến đầu ngõ, nó nghe tiếng nội cười lẫn tiếng ríu rít của ai đó, bước vô nhà, nó ngạc nhiên thấy có khách. Khoanh tay thưa nội, chào khách xong, nó định rút xuống bếp. Nội giữ nó lại:

- Nè Thành, cô chú con về thăm nội và con đó, lại cô cho quà đi con. Ủ, đây là thằng Ba con của anh Hai mày với con Út Sâm mà ba nói chuyện bữa trước đó con.

Cô à à..., rồi kéo nó lại gần, cô cho nó cuốn sách thiệt đẹp bìa cứng với một cái mũ lưỡi trai màu xanh lá cây, nó mừng rơn, lí nhí:

- Con cảm ơn cô ạ.

Cô xoa cái đầu "bông gạo" của nó:

- Giỏi, ráng học nghe con, thôi xuống bếp giúp nội dọn cơm rồi rửa tay đi nghe.

- Dạ.

Nó bước khuất ra sau còn nghe cô hỏi nội:

- Anh Hai hiện giờ ở đâu ba?

- Nó lưu lạc đâu bên Campuchia đó, còn vợ con nó thì thôi, biết đâu mà kể. Con Út này ba cũng tính không nhận là dâu, nhưng nghĩ cũng tội, nó đâu có lỗi gì, mà cháu nào cũng là cháu nội, nên ba nhận nó về.

- Ba làm thế là phải, ba à. Mà cái)

thằng này nó giống anh Hai đó chứ, đen như Miên lai...

- Ủ, thằng này giống hệt ba nó hồi nhỏ, tính cũng hiền, ngoan lắm, dễ thương hết sức.

- Chị Út có thường về không ba?

- Không, nghe nói nó đi làm ăn xa với thằng chồng mới nào cũng ở trên trển, còn con vợ trước với đàn con anh Hai mày thì ở bên Cồn

Me.

Có tiếng bà nội kêu dưới bếp.

- Thành à!

- Dạ.

- Đi dọn cơm đi con, chiều rồi.

- Dạ.

Nó nghe ù hai lỗ tai. Trời ơi, vậy là má chẳng phải của riêng anh em nó và ngoại nữa! Má có thương yêu gì nó đâu... Nó ráng làm tỉnh đi xuống bếp phụ nội dọn cơm. Bữa cơm có khách nên ran ran tiếng cười, tiếng nói, chứ không như mọi bữa nội và nó lặng lẽ ăn để rồi dọn dẹp. Bữa nay nội cũng nói nhiều, hỏi cô, chú những chuyện nó chẳng hiểu gì cả. Nội vui vẻ bao nhiêu nó cô đơn bấy nhiêu. Nghe không kịp người lớn nói gì, lại thấy mình lạc lõng với câu chuyện nghe lỏm ban nãy, nó cảm thấy mình bị bỏ rơi. Ba bỏ rơi mẹ lúc mẹ mang thai nó. Mẹ bỏ rơi nó lúc sinh xong. Ngoại bỏ rơi nó đến chỗ xa lạ này, nội bỏ rơi nó để nói chuyện với cô chú. Không ai hỏi nó học hành ra sao, được điểm mấy, cô giáo nó nói gì không... Bữa cơm tàn, cô nó cũng nhanh nhẩu bưng chén, dọn rửa. Nó chỉ còn việc lấy tấm, khăn lau đưa nội rồi quét dọn sàn. Trời sụp tối dần, bà nội trải tấm đệm bành trước cửa rồi ngồi hỏi chuyện cô. Ông nội ngồi với chú bên bàn nước, ai cũng có chuyện mà hỏi, mà nói cả. Nó len lén ra ngồi trước cửa ngó mông ra đường. Trời đã tối đen, người người vội vã đi cho mau về nhà họ. Nó ngồi lẻ loi bên cửa nhớ lại cuộc sống ở nhà ngoại và anh Hai. Mùa này là mùa làm cá, nội đi chợ về cứ khoe cá rẻ, mua toàn cá với rau chỉ hết một, hai ngàn. Những con cá nội mua đã chết sình, trương lên, hết ngọt. Cá đó chỉ dùng vào việc ử nước mắm thôi. Nó nhớ mùa cá trước, những ngày đi giăng lưới với anh Hai, cá dính lưới gỡ mỗi tay không kịp. Những con cá thả vào chậu còn nhảy tung lên cao hòng thoát thân. Những con cá tươi rói, vẩy sáng long lanh dính đầy mắt lưới. Cá đó đem nấu chua mới ngọt, kho tiêu cũng ngon, hay kho khóm ăn với cọng bông súng lột ra ngắt nhỏ, trộn với bông điên điển, ăn no tới mệt nghỉ. Về nhà nội, thức ăn nấu lạ miệng nó ăn không nổi,

có bữa nó bốc muối cục để lên mâm, thà ăn một bụng cơm với muối cục, "quắt" thêm một ca nước chín nữa còn ngon hơn ăn cá nội kho. Con cá lạt nhách, tanh rình. Lúc này mà được trở về nhà ngoại với anh Hai, tiếp mớ ruột cá làm mắm, ừ mắm thiệt sung sướng biết chừng nào? Giờ này, chắc ngoại với anh Hai mới mớ ruột, ừ xong cá, chắc chưa ăn cơm. Căn chòi ấy giờ chỉ còn hai bà cháu. Đêm xuống rồi ngoại mới lập cập cầm đèn dọn cơm. Không biết ngoại có nhắc nó không? Nó hình dung ngoại đang nhai cơm chậm rãi, khuôn mặt ngoại già nua, quen thuộc...

Nó nghe mắt mình ướt nhèm, mũi bắt đầu sục sịt, cô nó ngó ngang:

- Ừa, con khóc hả, sao vậy?

Nó òa khóc nức nở, bà nội kéo tay nó:

- Ôi chao, nó tủi thân đó mà, mãi nói chuyện với cô, để mặc thằng nhỏ buồn hiu. Thôi nín con, nội thương con nhiều mà.

Nội ôm nó vào lòng vuốt cái đầu bông gáo của nó. Cô lấy khăn lau mặt nó, hỏi dồn:

- Sao vậy, sao vậy con? Buồn hả?

Nó không trả lời nổi. Cô đơn, buồn tủi, nó cũng không hiểu tại sao chiều nay lại buồn như thế. Hồi bé đến giờ nó ít khóc vì chuyện không đâu, Đánh nhau với lũ trẻ trong xóm tới khuya luôn cũng không khóc, vậy mà bữa nay... sao kỳ vậy cà?

o o o

Nó được nghỉ hai ngày để đi cùng bà nội xuống tỉnh dự lễ cưới của cô chú. Đường xa mất nửa ngày đi tàu, với một chặng xe mới tới. Cô nó trở nên xa lạ trong bộ đồ đầm trắng, mặt mày xanh đỏ như đào cải lương đi qua đi lại giữa các bàn đầy người. Nó thấy cái gì cũng lạ, cũng đẹp, nhưng mà ồn quá, điếc tai vì xe chạy hụ ga, hụ còi. Mấy đứa cỡ tuổi nó đứa nào cũng mặc đồ đẹp, tô son coi cũng y người lớn. Bọn chúng khinh bỉ nhìn nó đóng bộ soọc nhàu, da nó lại nâu đen có kỳ cọ mấy cũng chẳng khá hơn màu cà phê sữa, coi nó cứ như con quạ nhỏ lạc giữa bầy chim vậy. Nó cũng chẳng cần, nó

chỉ theo dính nội. Nội đi đâu, nó đi đó, nội biểu gì, nó làm vậy. Có khi nó vặt lông gà, lật rau, chụm củi giúp nội, chú phải kêu lên:

- Ô, cái thằng nhóc này giỏi, làm cũng khá quá chớ.

Nội âu yếm nhìn nó cười tủm tỉm.

- Ờ, coi nó nhỏ vậy chớ khéo lắm đó con. Ba mày cứ biểu để nó xuống ở với tụi con giúp việc nhà, cho nó đi học thành người, mà lại ngại ông phải xa nó rồi nhớ.

Nó lo ngại nhìn nội. Chắc nội nói chơi, bởi nội cười. Những viễn cảnh phải xa nội làm nó sợ. Sống đâu quen đó, ở với nội tuy vẫn nhớ căn chòi nhỏ bên sông nhà ngoại, nhưng vẫn còn gần hàng me, tấm lưới, dòng sông, cánh đồng... hơn là ở với cô chú. Đôi mắt nó cầu khẩn rõ quá, bà nội bật cười:

- Coi kìa, cái mặt thằng nhỏ mới ngộ chớ. Yên tâm đi con, nội không bỏ con đâu mà sợ.

Nó ngoan ngoãn cúi đầu đẩy củi. Rồi nó quên chuyện ấy giữa bọn bề củi, rau, thịt, gạo, và tiếng nhạc xập xình của đám cưới.

Từ bé đến giờ nó mới được đi xa, làm nhiều và ăn lắm món như vậy. Chỉ quanh quẩn phụ nội và các cô chú trong bếp, nó cũng biết đám cưới có nhiều người thế nào. Cứ hết bày mâm ra rồi lại gom vào, tắt bật dọn chén để rồi lại gom rửa. Chạy muồn rưng cặp giò luôn. Lâu lâu nó lại ra dòm coi cô nó đóng bộ đồ khác, lúc thì áo dài khăn đóng, lúc thì áo đầm mang hoa đầy đầu... Nó được chụp hình với cô chú và bà nội ba lần rồi phải lo phụ bếp, không có đứa trẻ nào chạy bàn, lật rau, bưng củi, đun bếp, dọn chén nhanh như nó. Các cô phụ bếp kêu réo, nó chạy tới giúp. Các cô khen: "Thằng này giỏi, mai mốt làm hết việc cho vợ, nuôi vợ được". Nó bẽn lễn cười, lảng ra xó khác để rồi lại chạy thoăn thoắt từ đám vào bếp, từ bếp ra đám.

Đến tối thì công việc tạm ổn, dọn dẹp gần xong thì bà nội kêu nó nghỉ để sửa soạn mai về, nội và nó về trước sửa soạn gà vịt cho cô chú về sau lại làm vài mâm cho họ hàng ở quê không xuống được. Nó ngồi nghe nội và chú tính toán làm bao nhiêu gà bao nhiêu vịt,

bao nhiêu mâm, bao nhiêu tiền... Một hồi mắt nó díp lại, nó ngủ luôn bên chân nội lúc nào không biết.

Về nhà, bà nội ngồi duỗi cẳng trên tấm nệm bên cửa sổ, kể cho ông nội nghe từ đầu đến cuối cuộc đi xa của hai bà cháu và kết luận:

- Nó làm thế cũng lớn cuộc, tôi cản không được, nhưng chồng nó bảo: "Má lo gì, phải làm cho xứng với đồng tiền người ta bỏ ra mừng, đời người có một lần, má để tụi con lo". Ông à, tôi xem ý chồng nó riết róng lắm à ghen, không biết rồi sau nó có khác chớ không thì con mình khổ.

Ông nội ngắt ngang:

- Bà này kỳ, nó tự yêu nhau là nó tự lựa chọn, con cái lớn rồi, nó định đoạt đời nó, sao bà lo chi cho cực vậy. Lo ngày mai nó về đây hồng lo. Đâu, bà nói coi định làm ra sao nè...

- Thì làm như y nó vậy thôi, tôi cũng biết đời người có một lần, không chiều con sao được. Gà vịt thì nhà có sẵn, chỉ phải mua chút đỉnh đồ nấu, để chiều tôi gọi con Đẹp nhà bên sang phụ tiếp là xong hà.

- Ủa, thì bà làm sao cho coi được thì làm.

Nội nói xong ngả lưng xuống bộ ván coi vẻ mệt mỏi. Nó bắn khoăn dợm tới bên nội, thì đã nghe bà nội gọi giật:

- Thành à.

- Dạ, nội kêu con.

- Ủa, lại biểu coi.

Nó len lén tới gần, giọng giựt vậy là bà nội đang nóng.

- Biểu đây, sang nhà cô Đẹp kêu cổ sang nội nhờ việc gì, nhanh chân lên, từ giờ tới mai không có ở không chơi à ghen.

- Dạ.

Nó cùi cùi ra khỏi nhà lòng thầm phiền giận nội. Nó có ở không chơi bao giờ để nội mắng, nhưng mỗi lần nội có việc gì không như ý lại

trút giận lên đầu thằng nhỏ. Chỉ có ông nội là lúc nào cũng thương nó.

o o o

Nội ngồi bên chén trà nguội ngắt, cặp kiếng trĩ xuống mắt, lật qua lật lại lá thư của cô gởi về về trầm ngâm. Bà nội đi chợ chưa về, nó đang lượn quanh cây táo nhỏ trước sân đếm quả, có một anh đem thư đến kêu:

- Ông ơi, có thư cô Ngà gởi cho ông bà nè.

Nó đón lấy thư, phóng lên sàn:

- Nội, thư của cô nè.

Nội buông sách ngược mắt lên, ngó xuống đường.

- Ờ, con đó hả Tam, lên nhà uống miếng nước đã.

- Cám ơn ông, con phải đi gấp đã, lúc rảnh con sẽ ghé.

- Vậy hả, cám ơn con nghe Tam.

- Hồng có chi ông ơi.

Anh ta đi khuất dần sau mé tường đình. Thong thả nội xé lấy phong thư, lật qua lật lại coi kỹ hồi lâu rồi kẹp nó vào cuốn sách. Nó bồn chồn tính hỏi bao giờ cô về chơi. Vì từ sau kỳ đám cưới, cô và chú về có một lần, nhà vui lắm. Cô về, cô dắt nó đi chợ, cô mua sách mới, cô kể chuyện cổ tích... Nó có cảm giác như bé lại và được cưng chiều trong vòng tay má nó vậy. Cô đi, nó ngơ ngẩn mất mấy ngày vì nhớ...

- Thành à!

- Dạ - nó sực tỉnh, ngược mắt lo lắng nhìn nội.

- Bữa nào con được nghỉ hè?

- Dạ, vài bữa nữa nội à.

- Nghỉ hè con có muốn xuống cô chơi không?

- A, thiệt hả nội?

Mắt sáng rỡ lên, nó không nhìn thấy vẻ buồn rầu trong nụ cười của nội.

- Ủ, cô Ngà sắp sinh em bé, cô xin nội cho con xuống tiếp giữ em, có đi được không con?

- Dạ, được.

Niềm vui của nó hơi chùng lại, nó tưởng được đi chơi, được gặp cô chớ không ngờ lại có em bé nữa. Nhưng không ngại, có em bé càng vui, nó sẽ dạy em chơi, cũng em đi khắp phố... Viễn cảnh được đi xa làm cho nó háo hức. Bỗng nội nói:

- Nội cho con đi chơi, phụ giúp cô dịp hè này. Nếu con thích ở dưới thì năm học mới sẽ chuyển về dưới luôn. Nhưng nhớ lời nội dặn: con còn nhỏ, phải ngoan ngoãn vâng lời cô chú, ở phố không giống như ở nhà với nội. Ở nhà có sai quấy nội chỉ rầy con, còn ở phố, con có sai quấy vừa phiền cho cô chú, vừa không ai răn dạy dễ hư ghen con...

- Dạ, ơ,... mà sao con lại về dưới học chi vậy nội?

- Nếu con thích ở dưới, vì dưới có nhiều trường, nhiều thầy cô giỏi, nội muốn cho con nên người, học hành giỏi giang như người ta, như cô Ngà con đó...

Nó há mồm tính phản đối chuyện phải xa nội, nhưng thấy nội có vẻ nghiêm trang nên nó sợ. Đi vài bữa thì nó chịu, chớ đi lâu, xa nội, chắc chịu không nổi quá...

Bây giờ ngồi đưa võng cho em, nó bỗng nhớ lại lúc đó, phải chi mình không chịu đi thì hay quá. Bởi vì, nó vẫn còn nhớ cô đã đối xử dịu dàng, chăm lo cho nó biết bao nhiêu lúc ở nhà thì bây giờ, phần cô bận chăm sóc em bé, phần nữa làm như tính cô đổi khác, cô hay cáu gắt với nó bấy nhiêu. Còn em bé thì nhỏ xíu, ngủ suốt ngày mà dậy là đáí, ỉa, không thì oe oe khóc. Cô chú không cho nó ẵm, sợ gãy xương em, nói chi tới chuyện cũng nó đi chơi như nó từng nghĩ lúc ở nhà... Thậm chí, đưa võng cho em cũng phải khe khẽ, chớ không được đánh bỗng. Nó cảm thấy tù túng, chỉ được cái buổi trưa,

cô chú ngủ, cho nó coi nhà, được lấy sách ngồi coi suốt buổi là nó chịu.

Em ngủ hoài trên võng, ngồi đưa kiệu này nó cũng buồn ngủ nữa là em. Có lúc muốn em dậy hỏi chuyện ầu ơ, nó dừng võng, vạch mắt em cho nó thức, mà em lại cứ nhắm tịt lại, ngủ nữa. Chán ghê.

Ấu ơ... bông xanh mà lá cũng xanh, em đi cấy lúa ầu ơ... em đi cấy lúa cho anh nhỏ bàng...

Ví dầu cầu ván đóng đinh... ơ cầu tre lắc lẻo, cầu tre lắc lẻo gập ghềnh khó qua... Khó qua mẹ dắt con qua...

- Giỏi!

Nó giật mình nhìn lên, cô mới hiện ra như có phép thần. Cô cầm lấy dây võng:

- Con giỏi lắm, biết ru em hay quá chừng, nhưng con phải nhớ đừng đưa võng cho em mạnh quá, nó chóng mặt, con chỉ đưa nhẹ nhẹ, ru em khẽ thôi là đủ. Thôi để cô đưa võng em, con đến đằng sở chú làm việc, nói với chú về cho cô nhờ công chuyện nhen con.

- Dạ.

Nó rời cánh võng, lồm cồm đứng dậy. Chỗ chú làm việc nó biết, có một cái tivi và một dàn phím bấm, nó có đến vài lần. Chú đang ngồi cùng một chú khác trong tay cầm một hộp gì trắng trắng, bấm lia lịa rồi ngó lên tivi, cười hớn hở. Nó bước đến bên:

- Chú à, cô nói chú về cô nhờ công chuyện.

- Gì?

- Cô nói chú về cho cô nhờ...

- Nhờ gì, đẹp, nói chú còn mắc bận.

- Dạ.

Nó toan chạy về thì người bạn của chú nói:

- Mà đừng về coi nó nhờ gì, tao cũng nghỉ chơi, đợi một lát được.

Chú lưỡng lự:

- Ờ... Thế mày đợi nhé, tao về chút xíu coi làm sao... Ôi, vợ với con...

- Mày kỳ ghê...

- Kệ tao, mày có vợ đi rồi biết...

- Tự mày muốn chứ ai biểu.

- Vậy tao mới dại. Thôi, để tao phóng về chút đã.

Chú nó uể oải ra khỏi cửa, còn bạn của chú cũng đứng dậy vươn vai ra sân rồi đi đâu mất. Nó vẫn đứng dựa cửa, ngơ ngác nhìn trên màn hình, đèn vẫn nhấp nháy. Nó bước lại gần thấy hình một thằng người giơ chân chực chạy lên một cái hang, nó muốn tắt cái đèn xem thử, bèn ấn đại một nút nào đó. Ai dè đèn không tắt mà thằng người chạy xuống cái lỗ. Hoảng quá, nó bấm đại một nút khác, thằng người chui vào một hang nằm ngang rồi chạy lên một bậc thang, chạy hoài. Nó sợ hãi muốn thằng người dừng lại chỗ chú nó để đứng lúc này mà không biết bấm nút nào khác nữa. Thót một cái, thằng người bị một cái dây treo lên lưng lẳng. Hết hồn, nó toan quay ra để về nhà, bỗng thấy chú:

- Ái chà, mày còn đây hả mày? Sao chưa về? À, thằng này phá máy hả mày? Ai cho mày chọc vào đây, hả? Ai cho?

Bị "nò" quá, mặt tái mét, nó lắp bắp:

- Con xin... xin chú... tha... tha.

- Tha nè, tha nè...

Chú túm tóc, xáng cho nó hai xáng tóe lửa rồi du nó ra khỏi cửa, nó ngã sấp xuống nền gạch rêu phủ, đau điếng. Lồm cồm bò dậy, nó cà nhắc về nhà. Cô đang cho em bú trên giường, giật mình:

- Sao mặt mày, người con lại thế kia?

Nó tựa cửa rồi ngồi xệp xuống, òa khóc nức nở. Cô đặt vội em xuống chạy ra nắm tay nó:

- Sao con, ai đánh con hay bị té, xể cả môi rồi nè, ai đánh con?

Nó càng khóc dữ hơn, em bé cũng cất tiếng oe oe trên giường, cô nó luống cuống, trở lại giường bông con, rút khăn lau mặt cho nó.

Mặc cho cô hỏi thăm đủ kiểu, nó không chịu nói, chỉ khóc hoài, tí tí... Dường như nước mắt từ bé bây giờ mới chảy tuôn ra như thế ấy. Nó ngồi bên cửa nhớ ông nội, nhớ cả lời nội dặn: ở phố người ta... Ông chưa hề la rầy mắng mỏ nó, nói chi tới đánh. Bà ngoại càng không bao giờ. Nó chỉ đánh nhau với trẻ con, mà đánh nhau thì nó không khóc. Nó muốn về với nội, nội thương nó... Nó ngồi mãi bên cửa, mặc cô loay hoay với em, với nồi cơm rồi loay hoay dỗ nó ăn. Nó hồng thèm.

Một lúc chú về tới. Chú hằm hằm "hứ" một cái trước khi vô cửa. Cô hỏi:

- Nó bị té hay ai đánh mà em hỏi nó không nói.
- Chắc bị té chớ gì, thằng phá hoại.
- Nó phá gì vậy?
- Phá máy chớ gì, em biểu nó đi kêu anh, anh về, quên mất máy còn mở, "ổng" ở lại "ổng" vọc phá...
- Chết, có hư gì không anh?
- Chưa sao, hư còn sửa được. Nhưng anh bức là bức cái tật quậy phá của nó...
- May quá chưa hư thì không sao, thôi, con lại ăn cơm đi.

Nó ngồi im không nhúc nhích, nước mắt vẫn chảy dài trên má. Nó muốn về nội, muốn về nội...

o o o

Nội nằm trên bộ ván, cuốn sách mở úp xuống ngực, im khe, nó rón rén lại gần, nội ngủ. Nó rón rén trở ra bồng giật mình:

- Con hả Thành?
- Dạ.
- Con mới về hả?

- Dạ.
- Con về với ai hay một mình?
- Dạ... - Nó nghe cay trong sống mũi.
- Lại đây nội biểu.

Nó nhẹ nhẹ bước lại cái ghế bên bộ ván.

- Sao vậy con, nhìn vào nội nè, có việc gì mà con về một mình?

Nó òa khóc nức nở. Đã hai bữa nay nó không chịu ăn cơm. Cô ép nó uống sữa, nó chỉ uống một chút, rồi đòi về với nội. Cô giữ lại không được, sáng nay cô mua cho nó hai đòn bánh tét rồi chở nó ra bến tàu, mua vé, dặn nó đi cẩn thận, giao nó phong thơ rồi mới về. Trong dòng thổn thức của nước mắt, nó kể lộn xộn rồi rút phong thơ trong túi đưa cho nội. Nội ngồi dậy, biểu nó đi lau mặt rồi đeo kiếng, coi thơ. Về trầm ngâm nghĩ ngợi của nội làm cho nó lo: "Không biết phong thơ cô nói gì, cô có biểu nội trả nó về hồng cho đi học không nữa..." Nội gọi:

- Con à.
- Dạ.

- Lại bên nội biểu. Mấy bữa nay nội nghe trong mình mệt mỏi. Bà nội con đã đi cắt thuốc bắc về cho nội rồi. Nội tính kêu con về, dặn dò con một chút, nếu chẳng may nội có chết đi cũng còn yên tâm một phần. Nay con đã về đây, nghe nội nói nè: Con sanh ra đời thiệt bơ vơ côی cút. Cha con bỏ đi Miền làm ăn, má cũng bỏ đi xa buôn bán, ngoại thì già, còn nội chắc không ở với con được mãi. Con phải nhớ lời nội nói đây: Sống ở đời phải có Nhân, Nghĩa, Trí, Tín. Không có bốn đức ấy thì coi như người bỏ. Rồi con phải biết thương lấy thân, lo mà học lấy ít chữ, có kiến thức có khoa học mới khỏi kiếp người ngu tối, tội mọi con à. Sau này nội có mất đi, con hãy về ở với mẹ con, dầu sao thì mẹ con cũng thương con hơn cả. Còn bà nội thì sẽ ở với cô chú, con không theo bà nội được đâu, không nên làm phiền người khác. Vả lại lương cô chú cũng chỉ đủ nuôi bà nội và các con của cô chú cũng hụi rồi. Con hãy nghe nội nói cho hết: Con về ở với má cũng ráng mà đi học nghe con, ngoan ngoãn, ở hiền gặp lành

con à. Nội tiếc không khỏe để sống với con lâu hơn... Thôi, con xuống bếp coi có việc gì thì làm đi, nội nghỉ đã.

Nó tức tưởi vừa khóc vừa xuống bếp. Nội ngả lưng xuống bộ ván, nó thấy nội kéo khăn rằn lên chùi mắt. Ôi chao, sao mà nó thương nội quá chừng, và dường như nội cũng thương nó nhất đời. Nó ngồi xuống chiếc ghế nhỏ bên bếp lửa liu riu, đầy củi, càng nghĩ càng khóc, sao nước mắt ở đâu nhiều thế không biết...

- Thành à!

Nó choàng tỉnh, thì ra nó ngủ gật bên bếp lửa. Bà nội về.

- Con mới về hả, ủa, có nấu thuốc cho nội hả? Tránh ra, tránh, mau cho nội coi. Trời ơi, thôi chết rồi! Con ơi là con!

Hoảng hồn nó quỳ xuống đất:

- Sao vậy nội? Có gì vậy nội?

- Con ơi, thuốc cạn hết tới đáy rồi, ai biểu con nấu. Vừa nấu mà vừa ngủ gật nữa.

- Vậy... vậy mình chế nước khác vô.

- Không được, sắc thuốc người ta cứ cháy nôi. Cháy như vậy là bệnh không bao giờ hết, người bệnh chỉ có chết mà thôi.

- Ôi trời!

Nó lão đảo sụp xuống. Bà nội phải đỡ nó dậy, rồi lật đặt đi lên nhà trên, lại vội vàng trở xuống:

- Con đừng nói với ông, để bà nội thay thang khác sắc lại, ông có hỏi, nội phải nói khác đi cho ông yên tâm đó.

Thuốc ông nội cũng không uống được, cháo cũng không ăn được, ông chỉ uống nước sâm vài thìa. Nó ngồi bên ông nội trông để bà đi đánh điện gấp cho cô chú về. Nó chỉ chực khóc khi nghĩ đến nôi thuốc nó làm cháy, nhưng sợ ông thức giấc nên ráng kèm nước mắt.

Chú Tấn, bà con xa với nó, kêu nội bằng cậu, rón rén lại gần, dòm ông nội ngủ rồi lại rón rén xuống sân. Nó nghe có tiếng thì thào:

- Cậu yếu lắm. Không biết mợ đi vắng đâu rồi nữa?

- Kêu thằng nhỏ xuống hỏi.

Nó ngoảnh ra nhìn, chú Tấn ngoắt nó xuống:

- Ông nội có ăn gì được không con?

- Dạ không.

- Bà đi đâu?

- Dạ đi kêu cô chú con về.

- Ừa phải. Bà có về, nói chú Tấn đi ngả gòn rồi nghe con.

- Dạ.

Nó trở lên bên cạnh ông nội. Nghĩ mung lung: "Chú Tấn nói đi ngả gòn, ngả gòn là làm chi cà?" Kể đến là thím Tư, chú Út, ông Bảy... đến thăm, ai cũng rón rén lại dòm một cái rồi lại rón rén lui ra, vẻ mặt buồn thiu. Một lát, ông nội mở mắt:

- Thành à.

- Dạ.

- Cô chú con đã về chưa?

- Thừa chưa, nội à.

- Bà đi điện về chưa?

- Dạ chưa.

- Nội đã biểu đừng kêu réo đứa nào về hết. Nội biết khi nội chết chẳng có mặt đứa nào bên cạnh cả. Chỉ thương con và bà nội bơ vơ...

Nó sụt sịt khóc. Nội nghỉ một lát rồi quay ngang mặt vô vách:

- Con đi ra ngoài đón bà nội về cho nội biểu đi con.

- Dạ.

Nó ngoan ngoãn đứng lên, nó còn bé quá nên đâu nghĩ xa hơn việc nội sai nó đi được. Bởi vậy, khi cùng bà nội từ bưu điện tắt tả chạy về thì đã nghe tiếng khóc vang nhà. Nó chạy tốc vào vệt đám người bu quanh, để úp mặt trên ngực ông nội:

- Nội ơi nội à, sao nội biểu con đi chi vậy, nội bỏ con đi chi vậy? Nội ơi nội à...

Nó tốc miếng giấy đặt trên mặt nội. Trông nội như đang ngủ say, người ta nhẹ nhàng gỡ tay nó, đẩy miếng giấy lại: "Để nội ngủ yên con", rồi lôi rồi đẩy nó ra ngoài.

Nhà đầy người, thằng nhỏ lủi thủi ra gốc me lão mé nước sau hè ngồi ủ dột. Nơi đây đã bao lần nó ngồi nhớ về ngoại và anh, về mùa cá, mùa lúa ở một ven sông nhỏ. Bây giờ, đó là nơi yên tĩnh nhất trong nhà để nó ngồi yên lặng tưởng nhớ đến ông nội.

Người vào, người ra, nó thấy qua màn nước mắt, mờ ảo lặng lẽ rơi. Chắc nước mắt đã chảy hết lúc ấy nên khi người ta đem ông nội đi chôn, mắt nó không khóc được nữa. Ngồi dưới chân hòm, nó chờ dần nhìn dòng người khóc lóc, nỉ non theo sau. Sao mà người ta kêu khóc lắm thế, ông nội chẳng cần nhiều nước mắt như vậy đâu. Nó mơ hồ cảm thấy ông nội cần một cái gì khác qua những lời sau cuối. Ừ, chắc chắn là một điều gì khác nên mới biểu nó đi kêu bà để nhẹ nhàng ra đi như thế...

o o o

Bà nội đang ngủ thiếp trên bộ ván, má lo nấu cơm, cô chú soạn đồ để trả, nó bồng em ra sau hè chơi với cây me lão. Nơi này đã thân thuộc với nó quá chừng, ở đây có ông nội hiền từ, nhân hậu, yêu thương nó vô cùng. Ở đây nó được đi học, được biết chữ, được dạy cho lễ sống: Nhân, Nghĩa, Trí, Tín. Mặc dù chưa hiểu hết những điều ông nội dạy nhưng nó tin là ông sống theo lẽ đó nên nó cũng ráng để nội vui lòng.

Ở đây, chắc mình phải chia tay để đi đến một nơi nào mới. Nơi nào chưa rõ nhưng chắc không được cùng lão me này soi bóng bên dòng nước nữa. Nó trải manh chiếu rách dưới gốc me, đặt thằng bé

ngồi xuống rồi trầm ngâm nhìn lên tàn me xanh cốm đầy lưu luyến. Nó nhớ những ngày mới tới đây, nó thường ra gốc me này soi bóng mình trên nước mà thả hồn về một ven sông thơ ấu. Đó là những ngày nội cầm tay nó vạch nét thẳng, nét ngang đến mỗi nhừ. Những ngày đầu tiên nó đọc chạy chữ, những ngày nó được điểm mười... lần nào nó cũng ra gốc me này mà chia sẻ như với một người bạn tâm giao. Xa nó, bây giờ phải xa bao kỷ niệm nơi này... Nước mắt trào ra, nó kêu nho nhỏ trong miệng: "Nội ơi nội à... về với con đi nội ơi...", lòng thầm mong nội hiện lên như có phép màu. Đứa bé nhoài người nhặt chiếc lá dưới chân ngẩng lên nhìn nó cũng hậm hực muốn khóc. Nó thấy lẻ loi quá chừng, ghim lòng không được, bật nước nở. Đứa nhỏ cũng òa lên theo như ai ngắt nhéo.

Cô chạy ra, ẵm xốc em lên lo lắng:

- Sao thế, làm sao các con cùng "ca hát" vậy, hử Thành? Em có té không? Thôi, nín đi con, nín rồi mẹ thương.

Cô vuốt ve, nựng nịu đứa con của mình rồi bồng con vào nhà, mặc nó với nỗi nước nở côi cút bên gốc me già.

Má nó gọi vào ăn cơm. Dọn dẹp xong, má thấp thêm cây nhang lạy trước bàn thờ nội rồi châm trà bưng lên bộ ván:

- Má à, má uống nước trà đi.

- Ủ, để đó cho má.

- Má à, bữa nay cúng ba xong, con tính thưa với má ngày mai cho con về bên đi cho kịp ngày.

- Ủ, chuyện buôn bán bỏ lâu không đặt. Con đi, nhớ ngày cúng thất, cúng tuần cho ba nhớ về ghen.

- Dạ, mà con tính thưa với má cho thằng Ba nó theo con luôn đặt con lo liệu cho nó. Lớp này con đi mỗi tháng có một lần thôi, con lo cho nó được.

- Con để nó ở với má ít lâu để nó học xong lớp hai đã. Đây rồi vợ chồng em con cũng về dưới, còn một mình má cực lắm con à...

- Con cũng tính vậy, nhưng má ở một mình lâu không nên má à. Cháu còn nhỏ, má thì già yếu. Để cúng thất, cúng tuần cho ba xong má về dưới với mấy em cho vui lúc tuổi già. Còn thằng nhỏ rồi sẽ đi với con, lúc này con lo cho nó được mà má.

Bà nội thờ dài, im lặng. Cô chú cũng ngồi yên nghe thạch sùng chát lưởi trên vách. Nó ngồi dòm qua bóng đêm đen đặc mông lung, lác đác mưa. Mùa mưa đã bắt đầu rồi, nước đổ lại sắp đổ về cuốn theo bao nhiêu là phù sa, xác cây, xác lá. Ông nội kể đó là lúc Thủy Tinh dâng nước lên trả thù hàng năm. Cuộc chiến vật lộn cho đến lúc thua bết, Thủy Tinh rút lệ, để binh hùng, tướng cá, theo không kịp, mắc lưới, mắc đắng, mắc đó, mà nộp mạng cho con người... Ôi, nó nhớ cái giọng trầm trầm ấm áp của ông nội đã kể cho nó nghe bao điều nhân nghĩa, bao nhiêu là chuyện về con người ăn ở có đức, có nhân được Phật, Trời phù hộ. Ông nội ơi... mũi nó cay cay, mí mắt nó nghe nặng dần nước mắt. Bỗng nó giật mình nghe tiếng chú:

- Con thấy chị Út tính vậy phải, má à. Chị cứ để nó ở lại với má ít lâu, cúng kiếng cho ba xong, má bán nhà xuống ở với tụi con, tụi con lo cho má lúc tuổi già. Còn thằng nhỏ, học hết năm nay, chị hai lo được thì cho nó về bên để nó học tiếp. Vậy được không má?

Nội im lặng một chút mới khẽ nói:

- Ủ, các con tính vậy thì má nghe theo, chứ...

- Thôi, má đừng khóc nữa, má mà bệnh luôn là tụi con đi hồng nổi đầu...

- Ủ, thôi, má không khóc đâu.

Yếu ớt, câu nói của bà chìm vào im lặng, chất trĩu lên đôi vai già nua, cô đơn dưới ánh đèn lù mù, làm nó xót thương, cay đắng. Ngoài trời, mưa đang rớt hột vào bóng đêm đen đặc. Nó lết lại bên chân nội, nằm xuống bên cạnh, nắm lấy bàn tay khô héo rã rời của bà trong đôi tay non nớt bé nhỏ của nó. Nếp mình bên bà nó cảm thấy ấm áp, vững vàng hơn.

Dường như có tiếng nước vỗ trong đêm, thằng bé thiu thiu ngủ, mơ thấy mình phơi đầu đi trong mưa, trong nước đổ, ôm một con cá linh

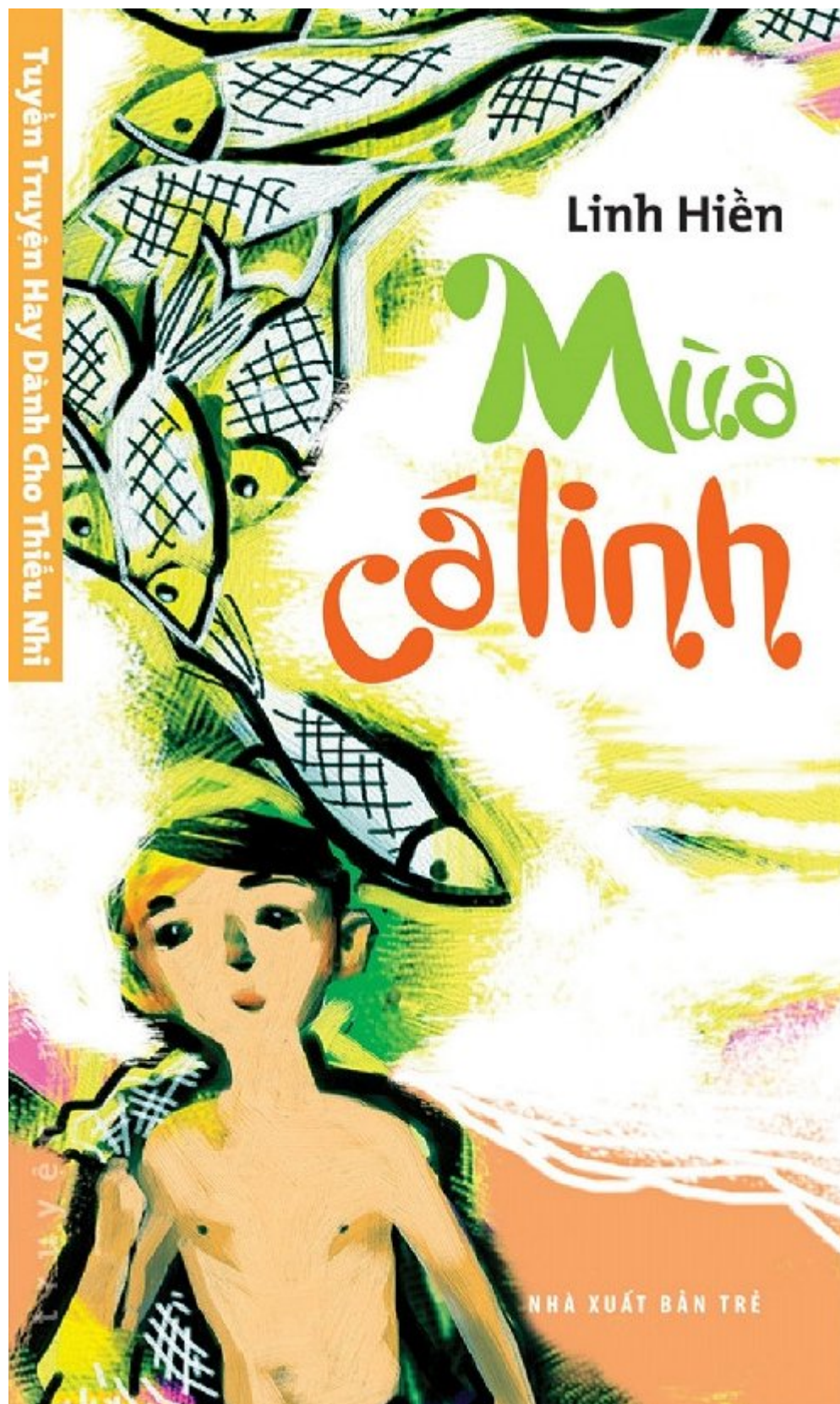
thật to trong tay, vẩy bạc lấp lánh... Mùa mưa, mùa nước lại về, mùa cá linh lại sắp về rồi...

Quý Dậu - 1993

Tuyển Truyện Hay Dành Cho Thiếu Nhi

Linh Hiền

Mùa cổ linh.

NHÀ XUẤT BẢN TRẺ